

Genişletilmiş Özet

Kumar Bağımlılığı ve İntihar: Otopsi Temelli On Yıllık Retrospektif Bir İnceleme

Giriş

Kumar bozukluğu, giderek artan sıklığı ve beraberinde getirdiği ekonomik, psikiyatrik ve sosyal sorunlar nedeniyle günümüzde önemli bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Bireylerde finansal yıkım, aile içi çatışmalar, iç kaybı ve sosyal dışlanmaya yol açarak yaşamı derinden etkilemekte; aynı zamanda ruhsal kırılganlığı artırarak intihar gibi ölümcül sonuçlara zemin hazırlamaktadır. Son on yılda yapılan araştırmalar, kumar bozukluğu olan bireylerde intihar riskinin genel nüfusa kıyasla belirgin ölçüde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Psikiyatrik komorbiditeler bu ilişkide kritik rol oynamaktadır. Depresyon, bipolar bozukluk, anksiyete ve madde kullanım bozuklukları en sık eşlik eden tanılar arasında yer almakta ve intihar riskini artırmaktadır. Ayrıca ödenemeyen borçlar, sosyoekonomik zorluklar ve kişilerarası çatışmalar da ölümcül sonuçların önemli belirleyicileri olarak öne çıkmaktadır.

Literatürde, intihar eden ve kumar bağımlılığı bulunan bireylerinin çoğunda ödenemez borçların bulunduğu, büyük bölümünün de depresyon veya madde kullanımı öyküsüne sahip olduğu bildirilmiştir. Ayrıca uluslararası veriler, kumar ilişkili ölümlerin adli soruşturmalarda yeterince vurgulanmadığını ve bahis şirketleri ile borçlanmanın rolünü aydınlatacak daha güçlü düzenleyici çerçevelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de kumar ilişkili intihar vakalarını otopsi temelli ve çok boyutlu bir yaklaşımla inceleyen ilk örneklerden biri olup, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Sosyodemografik veriler, psikiyatrik eř tanılar, intihar yöntemleri ve toksikolojik bulgular bir arada değerlendirilerek klinik ve adli pratik için özgün katkılar sunulmaktadır. Elde edilen bulguların, multidisipliner risk değerlendirmelerinin geliştirilmesi, borç ve çevrimiçi kumar davranışlarının sistematik olarak izlenmesi ve daha güçlü koruyucu düzenlemelerin hayata geçirilmesi açasından yol gösterici olması beklenmektedir.

Yöntem

1 Eylül 2015 - 1 Eylül 2025 tarihleri arasında Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulunca mütalaa düzenlenmiş vakalar retrospektif olarak incelenmiştir. Çalışmaya intihar veya intihar şüphesi olarak sınıflandırılan, kumar öyküsü ya da kumar ilişkili borçlanması belgelenmiş tüm vakalar dahil edilmiştir. Dışlama kriterleri arasında yetersiz veri, ölüm şeklinin “belirsiz” olması, mükerrer kayıtlar ve “doğal ölüm” olarak sınıflandırılan vakalar yer almıştır. Veriler, UYAP elektronik arşivi ve dosyalardan sistematik olarak elde edilmiştir. Vakaların sosyodemografik (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, iç durumu, yaşam yeri ve birlikte yaşama düzeni), ekonomik (borç, işsizlik, aile içi sorunlar), kumar ile ilişkili (çevrimiçi kumar, borç kaynakları, ölüm öncesi yoğun kumar davranışı) ve klinik (önceki intihar girişimleri, psikiyatrik tanılar, tedavi ve ilaç kullanımı) özellikleri incelenmiştir. Ayrıca, intihar yöntemi, intihar notu varlığı, otopsi ile belirlenen ölüm nedeni ve toksikolojik analizlerde alkol ile madde bulguları değerlendirilmiştir.

Çalışmada yer alan değişkenler için açık tanımlamalar yapılarak sınıflandırma standardize edilmiştir. Kumar öyküsü, dosya kayıtlarında ya da tanık ifadelerinde açıkça bildirilen kumar davranışı veya kumar ilişkili borç varlığı olarak tanımlandı. Çevrimiçi kumar yalnızca dosyada ya da ifadelerde açık bir şekilde belirtilmişse kodlandı; şüpheli veya belirsiz bilgiler bu kapsamda değerlendirilmedi. Ölüm öncesi yoğun kumar ise ölümden hemen önce kumar davranışında belirgin artışın kayıtlarda yer alması olarak tanımlandı. Psikiyatrik tanılar ve ilaç kullanımı, ek klinik doğrulama yapılmaksızın dosyalarda yer alan bilgiler üzerinden kaydedildi. İntihar yöntemleri ve toksikolojik bulgular, resmî adli raporlara göre sınıflandırıldı. Tüm veriler anonimleştirilmiş, etik onay Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu’ndan alınmıştır (Onay No: 2025/1132). İstatistiksel analizler SPSS yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiş, yalnızca tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak, sürekli değişkenler ise ortalama \pm standart sapma biçiminde sunulmuştur. Ayrıca, vakalar çevrimiçi kumar varlığına göre gruplandırılmış ve sosyodemografik, klinik ve adli özellikler betimsel düzeyde karşılaştırılmıştır. Çıkarımsal istatistiksel testler uygulanmamıştır.

Bulgular

Çalışmada toplam 24 kumar ilişkili intihar vakası değerlendirilmiştir. Vakaların %87,5’i erkek olup, üçte biri 18 – 30 yaş aralığındadır. Vakaların yarısı evli, yarısından fazlası üniversite mezunu ve büyük çoğunluğu (%83,3) kentsel bölgelerde yaşamaktadır. Ekonomik sıkıntılar belirgindir; vakaların %91,7’sinde borç kaydı bulunurken, %54,2’sinde aile içi sorunlar belgelenmiştir. Psikiyatrik eř tanılar içinde en yaygın olanı bipolar bozukluktur (%66,7). Önceki intihar girişimleri %29,2 oranında rapor edilmiş, antipsikotik ilaç kullanımını öne çıkmıştır.

İntihar yöntemleri arasında ilaç intoksikasyonu (%37,5) ve ası (%25,0) en sık kullanılan yöntemlerdir. Toksikolojik incelemelerde vakaların üçte birinde alkol, üçte birine yakınında (%29,2) madde pozitifliği saptanmıştır. Çevrimiçi kumar, vakaların üçte birinde (%33,3) görülmüştür ve bu grup belirgin farklılıklar göstermektedir. Tüm çevrimiçi kumar vakaları erkektir, %75’i 18 – 30 yaş aralığındadır ve çoğunlukla aileleriyle yaşamaktadır (%75). Bu grupta ası yöntemi daha sık tercih edilirken (%50), çevrimdışı grupta ilaç intoksikasyonu öne çıkmıştır (%50). Ayrıca çevrimiçi kumar grubunda alkol pozitifliği daha düşüktür (%12,5’e karşı %43,8).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın bulguları, kumar bozukluğunun yalnızca bireysel bir davranış sorunu olmadığını, ekonomik ve psikiyatrik yükleriyle intihara giden süreci tetikleyen çok boyutlu bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler, literatürde uzun süredir vurgulanan genç erkeklerdeki yoğunlaşma ve borçluluk ile ilgili riskleri doğrulamaktadır. Ancak özellikle çevrimiçi kumar davranışlarının öne çıkması, modern dönemde intihar risk profillerinde yeni dinamiklere işaret etmektedir. Çevrimiçi kumarın erişilebilirliği, anonimliği ve hızlı borçlanmayı kolaylaştıran yapısı, geleneksel kumardan farklı olarak daha genç ve teknolojiyle iç içe grupları etkilemektedir. Bu durum, intihar yöntemleri açısından daha ölümcül tercihlere yönelme eğilimiyle birleştiğinde, klinik ve adli tıp uygulamaları için ayrı bir risk profili ortaya çıkarmaktadır. Literatürde de genç erkeklerde çevrimiçi kumarın giderek artan bir şekilde intiharla ilişkilendirildiği, bu grubun hedeflenmiş önleyici stratejilere daha fazla ihtiyaç duyduğu bildirilmektedir.

Psikiyatrik komorbiditeler, özellikle bipolar bozukluk ve depresyon kumar bozukluğuyla ilişkili intihar davranışlarının anlaşılmasında merkezi bir role sahiptir. Bu durum, risk değerlendirmelerinde yalnızca kumar davranışlarının değil, ruhsal kırılganlıkların ve tedavi öykülerinin de bütüncül biçimde dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda neredeyse tüm vakalarda görülen borçluluk, ekonomik stresin tek başına güçlü bir tetikleyici olabileceğini ortaya koymakta; kumar-intihar ilişkisinin sadece psikiyatrik değil, ekonomik temelli de bir kırılganlık olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bu bulgular klinisyenler, adli tıp uzmanları ve politika yapımcılar için çok boyutlu bir yaklaşımın zorunluluğunu göstermektedir. Özellikle çevrimiçi kumarın düzenlenmesi, borçlanma mekanizmalarının denetlenmesi ve ruhsal sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğinin artırılması, kumar ilişkili intiharların önlenmesinde kritik öncelikler olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgular, multidisipliner değerlendirmelerin ve daha güçlü düzenleyici çerçevelerin aciliyetini vurgulamaktadır. Aynı zamanda birinci basamak sağlık hizmetleri ve halk sağlığı açısından da önemli mesajlar içermektedir. Erken tanı ve toplum temelli müdahalelerin intiharların önlenmesinde kritik rol oynayabileceği açıktır. Gelecekte yapılacak prospektif ve geniş ölçekli çalışmaların risk profillerini netleştirmesi ve hedefe yönelik önleyici stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlaması büyük önem taşımaktadır.